
Verslag SCCM auditordagen ISO 45001 editie 2019

De overtuiging -en ervaring- van SCCM is dat elke organisatie (hoe klein ook) betere G&VW-prestaties behaalt door het gebruik van de plan-do-check-act aanpak uit de ISO 45001 en ISO 18001

Copyright SCCM

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer

De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.

Verslag SCCM auditordagen

ISO 45001 editie 2019

7 en 14 februari 2019

Discussie over praktijksituaties

Inleiding

Op 7 en 14 februari 2019 hebben de SCCM auditordagen voor ISO 45001/OHSAS 18001 plaatsgevonden. Deze zijn toegankelijk voor auditors die werken voor de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen. Sinds 2009 organiseert SCCM jaarlijks deze auditordagen voor OHSAS 18001. Sinds 2015 is tijdens de OHSAS 18001-auditordagen ook uitgebreid aandacht besteed aan de ISO 45001-norm. In 2017 en 2018 hebben de besproken cases betrekking gehad op de interpretatie van onderdelen van de ISO 45001. Sinds de publicatie van de ISO/FDIS 45001 in november 2017 konden al de eerste audits op basis van deze norm worden uitgevoerd.

Aan de auditordagen 2019 hebben in totaal 55 ISO 45001/OHSAS 18001-auditors deelgenomen.

Doel van de auditordagen

Het doel van de auditordagen is om de kennis over een bepaald arbo-onderwerp te verdiepen en om door bespreking van praktijksituaties ervaringen uit te wisselen en de werkwijze van de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen bij de uitvoering van ISO 45001/OHSAS 18001-audits te harmoniseren op basis van het certificatieschema van SCCM.

Voor de auditordagen verzamelt SCCM praktijksituaties die worden omgezet in casusbeschrijvingen met vragen hoe te handelen. Een deel van de auditordagen bestaat uit het onderling discussiëren over de gewenste handelwijze en het uitwisselen van ervaringen. Tegelijkertijd wordt daarmee de bekendheid met de inhoud van het ISO 45001/OHSAS 18001-certificatieschema vergroot. Ook komen er aandachtspunten naar voren voor de verbetering van onderdelen van het certificatieschema. Deze aandachtspunten worden ingebracht bij het Centraal College van Deskundigen (CCvD). Het CCvD kan besluiten tot aanpassing of aanvulling van het ISO 45001/OHSAS 18001-certificatieschema, bijvoorbeeld wanneer tijdens de discussies grote verschillen van benadering naar voren komen.

Thema auditordagen 2019

Tijdens de auditordagen 2019 heeft Wim van Alphen in de ochtend een presentatie over blootstelling gevaarlijke stoffen gegeven en hebben de auditors hun kennis over arbowet- en regelgeving getoetst. In de middag is aan de hand van cases gesproken over de interpretatie van de ISO 45001-norm.

Evaluatie auditordagen ISO 45001 editie 2019

De deelnemers aan de auditordagen 2019 hebben deze dag als zeer positief ervaren. De aanwezige auditors hebben de kwaliteit van de auditordag met een hoog rapportcijfer gewaardeerd. Gemiddeld werden de dagen met een 7,6 beoordeeld.

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

SCCM werkt samen met het bedrijfsleven, overheden, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden aan een eenduidig en gewaardeerd certificaat voor ISO 14001 (milieu), EMAS (milieu), ISO 50001 (energie) en ISO 45001/OHSAS 18001 (gezond en veilig werken). SCCM stelt daarvoor onder andere de 'spelregels' voor het certificeren op (zogenaamde certificatieschema's). Alle activiteiten van SCCM zijn gericht op het gebruik van managementsystemen om de prestaties van bedrijven en organisaties te verbeteren, risico's te beheersen en de relatie met klanten en overheden te versterken. Met een gecertificeerd managementsysteem leggen organisaties de basis voor duurzaam ondernemen. www.sccm.nl is het centrale informatiepunt. Naast overzichten van gecertificeerde organisaties en aangesloten certificatie-instellingen staan op de website hulpmiddelen en tips voor het invoeren van een managementsysteem.

Uitkomsten van bespreking praktijksituaties

In kleine groepen hebben de deelnemers over de cases en vragen gediscussieerd. Na de discussies zijn de uitkomsten in een plenaire sessie besproken. Dit verslag geeft per vraag de gewenste handelwijze weer. Het verslag is op 4 april 2019 door het CCvD geaccordeerd.

Op de website van SCCM zijn alle cases die in de loop der jaren tijdens de auditordagen ISO 14001 en ISO 45001/OHSAS 18001 zijn besproken, toegankelijk gemaakt met de gewenste antwoorden. Per onderwerp en per jaar kunnen selecties uit de behandelde cases worden gemaakt.

De volgende onderwerpen zijn tijdens de auditordagen aan bod gekomen:

ONDERWERP	CASENUMMER
→ Blootstelling aan gevaarlijke stoffen	1
→ Blootstelling aan geluid	2
→ Inkoop	3

De vragen van de cases zijn beantwoord aan de hand van een bedrijfsbeschrijving van het fictieve bedrijf SKOGA B.V., zie bijlage 1.

Case 1 Blootstelling aan gevaarlijke stoffen

1

TOELICHTING CASE 1

Tijdens de audit maakt u met het hoofd van de extrusieafdeling en uw gids een rondgang over de afdeling. Bij een opwikkelmachine is een mist van stofdeeltjes te zien. U vraagt of dit gebruikelijk is. Dit blijkt niet het geval. Het stoffilter schijnt weer te zijn dichtgeslagen. Op en rondom de machine is al een duidelijke stofafzetting waarneembaar. De werking van de stoffilterinstallatie en de wikkelmachine blijken niet aan elkaar te zijn gekoppeld. De machine slaat bij het uitvallen van de afzuiginstallatie dus niet automatisch af. U vraagt of de risico's van de blootstelling aan zetmeelstof zijn onderzocht. De KAM-coördinator geeft aan dat dit inderdaad het geval is. Het zou echter niet om een gevaarlijke stof gaan. De bij de productielijn aanwezige operator laat de machine gewoon doordraaien. In het kader van de in 2017 uitgevoerde RI&E is er met betrekking tot mogelijke blootstelling aan zetmeelstof geen blootstellingsonderzoek uitgevoerd. De reden hiervoor is het feit dat er alleen bij calamiteiten sprake kan zijn van blootstelling aan zetmeelstof.

In het bij de RI&E behorende plan van aanpak zijn de volgende maatregelen vermeld:

- Waar mogelijk uitbannen van het gebruik van zetmeelstof bij de opwikkelmachine.
- Machines waarbij uitbanning van zetmeelstof niet mogelijk is voorzien van een alarmering en voorziening waardoor de productielijn wordt uitgeschakeld bij het uitvallen van de stoffilter.
- Onmiddellijk melden van deze storing aan de TD.
- Wekelijks onderhoud filterinstallaties.

1

VRAGEN CASE 1

- 1A Hoe staat u tegenover de argumentatie van het bedrijf om geen blootstellingsonderzoek aan zetmeelstof uit te voeren?
- 1B Moet zetmeel worden beschouwd als een gevaarlijke stof? Zo ja, aan welke eisen moet dan op grond van de vigerende V&G-wetgeving worden voldaan?
- 1C Zijn de door SKOGA in het PVA vermelde maatregelen voldoende? Voldoet zij hiermee aan de vigerende V&G-wetgeving?
- 1D Geef aan welke zaken met betrekking tot de blootstelling op grond van de ISO 45001 zouden moeten zijn geborgd. Benoem dit **per van toepassing zijnde normelement** en geef tevens aan **waarom**.

- 1E SKOGA heeft in 2018 een MTO uitgevoerd. Hieruit blijkt dat medewerkers op de extrusieafdeling zich zorgen maken over hun eigen gezondheid. Dit komt door een langdurig zieke collega waarbij COPD (staat voor Chronic Obstructive Pulmonary Disease) zou zijn gediagnostiseerd. Welke acties verwacht u van SKOGA naar aanleiding van de uitkomsten van het MTO?
- 1F U besluit tijdens de audit met betrekking tot de uitkomsten van het MTO een nader onderzoek in te stellen en enkele audittrails te gaan volgen. Stel hiervoor een plan op en geef hierin aan:
- welke functies u hiervoor wil auditen;
  - welke vragen u (per auditee) gaat voorleggen;
  - welke documentatie u als bewijsmateriaal per auditee zou willen inzien.
- 1G IAF MD 22 G 9.4.4.2 iii vereist dat het auditteam: *shall interview the following personnel:*
- i) the management with legal responsibility for Occupational Health and Safety,*
  - ii) employees' representative(s) with responsibility for Occupational Health and Safety,*
  - iii) personnel responsible for monitoring employees' health, for example, doctors and nurses.***
Justifications in case of interviews conducted remotely shall be recorded,
  - iv) managers and permanent and temporary employees.*
- Hoe vult u onderdeel iii (personnel responsible for monitoring employees' health, for example, doctors and nurses) in? Met welke frequentie zou er contact met bijvoorbeeld een bedrijfsarts zijn bij SKOGA? Hoe frequent bij andere organisaties?

- 1A Deze argumentatie is niet juist want het criterium is dat een stof mogelijk gezondheidsschade kan opleveren, dat is voor zetmeel in deze situatie het geval. Ook niet conform CLP en ADR geclassificeerde (gevaarlijke) stoffen kunnen gezondheidsschade opleveren. In dit geval geeft het veiligheidsinformatieblad van zetmeel aan dat er een grenswaarde is waarvan het bedrijf niet weet of deze wordt overschreden. Zeker omdat het kleine deeltjes betreft en het incident relatief vaak voorkomt, had verwacht mogen worden dat SKOGA de blootstelling had onderzocht als onderdeel van de RI&E van 2017.
- 1B Ja, zetmeel is een gevaarlijke stof omdat het gezondheidsschade kan opleveren (gevaarlijk bij inhaleren) en er een risico voor explosie is, zie antwoord a. De wettelijke eisen komen voort uit de Arbowet:

Arbowet art. 3. lid 1	De werkgever voert beleid gericht op goede arbeidsomstandigheden.
Arbowet art. 3. lid 2	De werkgever moet risico's voorkomen en indien dat niet mogelijk is, deze risico's beperken.
Arbowet art. 5	De werkgever inventariseert en evalueert de risico's en stelt een plan van aanpak op.
Arbowet art. 8	De werkgever zorgt voor voorlichting, instructie en training aan medewerkers.
Arbowet art. 9	Melding en registratie van arbeidsongevallen en beroepsziekten.
Arbowet art. 10	Voorkomen van gevaar voor derden.
Arbowet art. 11	Algemene verplichting van de werknemer. De werknemer is verplicht om naar vermogen de instructies te volgen, zorg te dragen voor eigen gezondheid en die van andere betrokken personen.
Arbobesluit hfdst. 4, art. 4.1 t/m 4.8, art. 4.10a t/m 4.23, art. 4.61a t/m 4.62b	Wettelijke verplichtingen met betrekking tot gevaarlijke stoffen; zorgplicht, beperking blootstelling, nadere voorschriften RI&E gevaarlijke stoffen, grenswaarden, arbeidshygiënische strategie, ventilatie, specifieke omstandigheden, arbeidsgezondheidskundig onderzoek, voorlichting en onderricht, kankerverwekkende stoffen (CMR), specifieke gezondheidsschadelijke stoffen, vluchtige organische stoffen.
Arbobesluit hfdst art. 8.1 t/m 8.3	Wettelijke verplichting met betrekking tot 1. Algemene vereisten persoonlijk beschermingsmiddel. 2. Keuze persoonlijk beschermingsmiddel en 3. Beschikbaarheid en gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen. Deze artikelen zijn het sluitstuk van het toepassen van de arbeidshygiënische strategie binnen een bedrijf.
Arboregeling hfdst. 4, art. 4.19 t/m art. 4.20, art. 4.32a t/m 4.32h	Wettelijke verplichtingen met betrekking tot gevaarlijke stoffen; wettelijke grenswaarden, vluchtige organische stoffen, lijmen en verven in binnen situaties en drukprocedures.

- 1C Het automatisch stilvallen van de machine als het stoffilter in storing is, is een goede zaak, maar daarmee wordt nog niet voldaan aan de eisen die hierboven gesteld worden. Uit alle maatregelen welke SKOGA met betrekking tot de zetmeelstofproblematiek had gepland kun je afleiden dat het een serieus probleem is binnen het bedrijf. Op basis hiervan had er dus ook al veel eerder een blootstellingsonderzoek moeten zijn uitgevoerd. Let op: de aanwezigheid van veel stof geeft eigenlijk zonder metingen al aan dat de blootstelling te hoog is. De organisatie kan ook beter eerst maatregelen nemen om de situatie te verbeteren om daarna te kijken of de blootstelling voldoet aan de grenswaarde.
- 1D De blootstelling aan stof zou volgens een groot aantal normelementen moeten zijn geborgd:
- 4.2 'Inzicht in de behoeften en verwachtingen van medewerkers en andere belanghebbenden': gelet op alle geplande maatregelen is het blijkbaar een relevant issue en de risico's en kansen daarvan zouden zeker uit de contextanalyse naar voren moeten zijn gekomen.
  - 5.1 'Leiderschap en betrokkenheid': onduidelijk is waarom de directie dit probleem niet serieuzer heeft aangepakt en of ze wel voldoende leiderschap hebben getoond.
  - 5.2 'G&VW-beleid': als stof een belangrijk issue is, dan mag je er ook iets in het beleid van verwachten.
  - 5.3 'Rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de organisatie': hier gaat het om het benoemen van de verantwoordelijkheden van de directie en van medewerkers in de verschillende lagen van de organisatie ten aanzien van bijvoorbeeld het doen van onderzoek; onderhoud van installaties etc.
  - 5.4 'Consultatie en participatie van medewerkers': hebben de medewerkers voldoende training gehad om risico's te beperken? Is er met de medewerkers gesproken over het oplossen van dit probleem?
  - 6.1.2, 6.1.4 en 6.2 'Identificatie van risico's en gevaren, acties en doelstellingen formuleren en plannen': gevaren en risico's voor gezondheid en veiligheid moeten zijn opgenomen in de RI&E, dit geldt ook voor het stofprobleem. Vervolgens moeten acties worden gepland en worden uitgevoerd.
  - 6.1.3 'Wettelijke en ander eisen vaststellen': zijn de wettelijke eisen (Arbowet, Arbobesluit en blootstellingswaarde) op dit gebied bekend en zijn maatregelen genomen om in compliance te zijn en te blijven?
  - 7.2 'Competentie' en 7.3 'Bewustzijn': zijn de werknemers zich bewust van het risico van zetmeelstof en hebben ze voldoende kennis en vaardigheden om het werk veilig uit te voeren?
  - 8.1 'Operationele planning en beheersing': op welke wijze moet het werk worden uitgevoerd om het proces te beheersen en van daaruit te verbeteren.
  - 9.1.1 'Monitoren, meten, analyseren en evalueren van de prestaties': wat wordt er gedaan met betrekking tot het monitoren/meten van de stofconcentraties en aantallen incidenten en van de geplande maatregelen met betrekking tot uitbanning van zetmeelstof?
  - 9.1.2 'Evalueren van compliance': in hoeverre wordt gecontroleerd of aan de wettelijke eisen wordt voldaan?
  - 9.3 'Directiebeoordeling': wordt de status van de maatregelen met betrekking tot zetmeelstof geëvalueerd in de directiebeoordeling?

- 1E Verwacht wordt dat SKOGA inzicht heeft in de blootstelling op de verschillende werkplekken, dat er maatregelen zijn geformuleerd en (worden) uitgevoerd en er voorlichting wordt gegeven aan alle betrokken medewerkers.
- 1F Verwacht mag worden dat er een periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) is uitgevoerd. In dit onderzoek kunnen de risico's van het werk voor de verschillende werknemers bepaald worden. Op basis van het PAGO kunnen gerichte maatregelen genomen worden en voorlichting worden gegeven.
Naast een gesprek met medewerkers uit de verschillende lagen van de organisatie waarin gevraagd wordt naar de acties volgend uit het MTO, zal er ook gesproken moeten worden met de OR. Gezien de ernst van de situatie kan de auditor ook een gesprek met de bedrijfsarts uitvoeren om te kijken of er een PAGO is uitgevoerd, of er blootstellingsmetingen zijn uitgevoerd en in hoeverre het hier om een beroepsziekte gaat.
- 1G De auditoren geven aan dat niet bij elke audit contact is met een bedrijfsarts. Contact met een arts is alleen relevant als er specifieke zaken spelen. Zo niet, dan kan bij directie (als verantwoordelijke voor G&VW) en anderen in de organisatie beoordeeld worden of de verantwoordelijkheid voldoende wordt ingevuld: zijn issues onderkend, is er contact met de bedrijfsarts geweest, wat is er met het advies van de bedrijfsarts gedaan en zijn/worden maatregelen uitgevoerd conform planning.

Indien de bedrijfsarts op de loonlijst staat van de organisatie, dan is hij/zij een van de medewerkers en zal vanuit die positie vaker opgenomen worden in het auditprogramma.

Omdat in de MD 22 gesproken wordt over personel responsible for monitoring OH&S, zou je met deze werkwijze voldoen aan deze eis. De arts en verpleegkundige worden in de MD 22 als voorbeeld genoemd. Daarbij is het uitgangspunt dat de monitoring van de gezondheid van het personeel in de eerste plaats een verantwoordelijkheid voor de organisatie zelf is. Verwacht mag worden dat de stand van zaken met betrekking tot de gezondheid van het personeel ook bij elke audit op de een of andere manier aan bod komt. In het betreffende artikel in MD 22 worden 'doctors and nurses' als voorbeeld genoemd. Dit zullen bij de meeste organisaties externe functionarissen zijn. De benadering van bedrijfsartsen zou onderdeel van de audit kunnen zijn. De frequentie om deze te benaderen is afhankelijk van de zaken die bij de betreffende organisatie spelen. Indien er geen bijzonderheden zijn zou dit eens in een auditcyclus kunnen zijn en anders misschien vaker.

In het geval van SKOGA is het vreemd dat er vanuit de bedrijfsarts niets is geadviseerd. Wat weet deze arts over de medewerkers met COPD? Is er een mogelijke link met de werkzaamheden bij SKOGA? Wat weet de bedrijfsarts van de blootstelling aan zetmeel? In dit geval heeft een gesprek met de bedrijfsarts een toegevoegde waarde, eventueel uitgevoerd via een telefonisch interview.

Case 2 Blootstelling aan geluid

2

TOELICHTING CASE 2

Tijdens de audit maakt u met het hoofd van de extrusieafdeling en uw gids een rondgang over de afdeling. Bij aanvang van de audit heeft u tijdens het openingsgesprek uiteraard gevraagd naar de relevante procedures voor werkveiligheid, noodgevallen en beveiliging van het auditteam. In dit kader zijn ook de benodigde PBM's besproken. Bij het betreden van de afdeling valt het u op dat er op de toegangsdeur een gebodsbord "dragen gehoorbescherming verplicht" is bevestigd. Gelukkig had u al vooraf oordoppen ingedaan. Uw gids (de KAM-coördinator) en het hoofd van de afdeling dragen echter geen gehoorbescherming. Als u daarnaar vraagt wordt er enigszins lacherig gezegd dat u zich daarover absoluut geen zorgen hoeft te maken. Er zouden op de afdeling nog maar enkele zones (rondom de oudere) machines zijn waar de geluidbelasting hoger is dan 80 dB(A). Alle nieuw aangeschafte extruders zouden een bronniveau lager dan 80 dB(A) hebben. U vraagt of deze zones duidelijk zijn aangegeven. Dit blijkt niet het geval te zijn. Alle medewerkers zouden weten wat de lawaaierige machines zijn! U vraagt of ook bekend is welke machines meer dan 85 dB(A) en 90 dB(A) maken. Ook dat blijkt bekend te zijn, beide heren wijzen tegelijkertijd naar drie oude machines achter in de bedrijfshal.

2

VRAGEN CASE 2

- 2A Hoe gaat u om met het negeren van het gebodsbord door de KAM-coördinator en het hoofd van de afdeling?
- Is dit een tekortkoming op grond van de ISO 45001 en op grond van welk artikel of
  - vindt u de verklaring van de beide heren plausibel of
  - besluit u om nader onderzoek te gaan doen?
- 2B De technische dienst (verantwoordelijk voor onderhoud van de machines en het beheer van de technische documentatie) staat dit jaar niet op de agenda. Is de constatering met betrekking tot geluid voor u een reden om het auditprogramma tussentijds aan te passen dan wel de TD alsnog te betrekken?
- 2C U besluit tijdens de audit met betrekking tot het geluidverhaal een nader onderzoek in te stellen en enkele audittrails te gaan volgen. Stel hiervoor een plan op en geef hierin aan:
- welke functies u hiervoor wil auditen;
  - welke vragen u (per auditee) gaat voorleggen.

- 2D Uit het nader onderzoek blijkt onder meer dat er in december 2017 een nieuwe RI&E en PvA zijn opgesteld. Beide documenten zijn beoordeeld en goedgekeurd door een gecertificeerd kerndeskundige. In het kader van de RI&E is geen nieuw geluidsonderzoek uitgevoerd maar wordt nog verwezen naar het in april 2013 uitgevoerde onderzoek. In het PvA is een planning opgenomen voor het vervangen van een aantal extruders. Wat vindt u hiervan?
- 2E Aan welke eisen had SKOGA met betrekking tot het risico op blootstelling van medewerkers aan een te hoge geluidbelasting op de extruderafdeling volgens het Arbobesluit moeten voldoen?
- 2F Is hier sprake van een of meerdere minor of een major tekortkoming en tegen welke normelementen?
- 2G IAF MD22 gaat in op de wijze waarop tijdens ISO 45001-audits om moet worden gegaan met de naleving van wet- en regelgeving (de inhoud is overeenkomstig de EA-7/04 van toepassing voor ISO 14001-certificatie). In IAF MD 22 wordt in C2 C.2.3 het volgende vereist: *Where the organization may not be in legal compliance, it shall be able to demonstrate it has activated an implementation plan to achieve full compliance within a declared date, supported by a documented agreement with the regulator, wherever possible for the different national conditions. The successful implementation of this plan shall be considered as a priority within the OH&SMS.*
Wat vereist u met betrekking tot het geluid van de extruders op basis van IAF MD22 C2 C.2.3? Wat verwacht u met betrekking tot de goedkeuring van het bevoegd gezag?

- 2A Als gehoorbescherming niet nodig is met uitzondering van bepaalde zones, dan moet dat als zodanig aangegeven zijn. In de huidige situatie wordt het voorschrift voor gehoorbescherming overschreden. Uit het geluidsonderzoek van 2013 blijkt dat de dagdosis van 80 dB(A) wordt overschreden en dus gehoorbescherming noodzakelijk is. Indien sinds 2013 stillere machines zijn aangeschaft en bescherming niet meer nodig is, dan moet eerst een nieuw geluidsonderzoek worden uitgevoerd om dit te bevestigen.
- Een afwijking kan geschreven worden op normpunt 5.1 'Leiderschap en betrokkenheid' omdat een voorbeeldfunctie van het management verwacht mag worden. De afwijking kan ook geschreven worden op normpunt 9.1.2 'Evalueren van compliance' omdat hier niet aan de eigen interne eisen wordt voldaan.
- 2B Ja, een interview bij de technische dienst zou alsnog moeten worden ingepland omdat de hoeveelheid geluid een relatie heeft met het onderhoud. Onderzocht moet worden of dit bekend is bij de technische dienst, waarom het geluid niet is teruggebracht en hoe de onderhoudsplanning in elkaar zit.
- 2C De volgende functionarissen/afdelingen zullen in de audit worden betrokken:
- Medewerkers extruderafdeling: welke kennis is er van geluidsbelasting en de interne afspraken met betrekking tot gehoorbescherming, welke maatregelen zijn er genomen voor het beperken van geluid en/of de blootstelling aan geluid, is er voorlichting geweest over geluid en het gebruik van gehoorbescherming?
  - KAM-coördinator: is er een geluidsonderzoek uitgevoerd en wat is de relatie met de RI&E en het plan van aanpak, zijn er aanschafeisen voor nieuwe machines, wat voor voorlichting wordt er aan medewerkers gegeven en met welke frequentie, is er voorlichting PBM en het gebruik hiervan, welke maatregelen aan machines zijn er uitgevoerd en gepland, hoe is de geluidsproblematiek opgenomen in de RI&E en het PvA, ...
  - Directeur: wat is het vervangingsbeleid van machines, welke eisen zijn er voor nieuwe machines, is er kennis van geluidsbelasting in het bedrijf, is er beleid op gebied van geluid, welke maatregelen aan bestaande machines zijn uitgevoerd en gepland, status en inhoud RI&E en PvA, risico's en kansen op gebied van geluid, wensen en behoeften van medewerkers op gebied van geluid (stakeholderanalyse), ...
  - Technische dienst: onderhoudsplanning machines, kennis van geluidsniveaus en relatie met onderhoud, ...
  - Inkoop: inkoopcriteria nieuwe machines, kennis van risico's en kansen op gebied van milieu, ...
- 2D De RI&E is niet actueel, nu na het plaatsen van nieuwe extruders geen geluidsonderzoek is uitgevoerd. Hierdoor wordt niet voldaan aan normpunt 6.1.2 Identificatie van risico's en kansen. Zoals in bijlage A van de norm is aangegeven, is de identificatie voortdurend en proactief. In deze beschreven situatie is daar geen sprake van. Met behulp van een nieuw geluidsonderzoek had vooraf bepaald kunnen worden welke extruders het meeste geluid produceren. Op basis van dit gegeven is het misschien mogelijk om deze als eerste te vervangen. Aangezien het onderzoek niet is uitgevoerd, zullen waarschijnlijk de oudste extruders worden vervangen, terwijl deze misschien niet de meeste herrie maken. Ook had op basis van het onderzoek de onderhoudsplanning kunnen worden aangepast voor de extruders met de meeste herrie.

2E De eisen zijn vastgelegd in de Arbowet en het Arbobesluit in hoofdstuk 6

ACTIE- OF GRENSWAARDEN	WAARDEN VAN DAGELIJKSE BLOOTSTELLING AAN LAWAAI (DAGDOSIS, LEX,T) OF PIEKGELUIDSDRUK	OMSCHRIJVING ACTIE
onderste actiewaarden	dagdosis $\geq$ 80 dB(A) of piekgeluidsdruk $\geq$ 112 Pa	Werknemers doeltreffende voorlichting en doeltreffend onderricht geven met betrekking tot schadelijk lawaai en het voorkomen van de blootstelling hieraan
"	dagdosis > 80 dB(A) of piekgeluidsdruk > 112 Pa	Beoordeling van lawaainiveaus waaraan werknemers zijn blootgesteld via metingen. Een en ander middels RI&E
"	"	Verstrekking gehoorbescherming
"	dagdosis > 80 dB(A) of piekgeluidsdruk > 112 Pa en er een gezondheidsrisico bestaat	Werknemers in de gelegenheid stellen om een periodiek audiometrisch onderzoek te ondergaan
bovenste actiewaarden	dagdosis $\geq$ 85 dB(A) of piekgeluidsdruk $\geq$ 140 Pa	Verplicht dragen van gehoorbescherming
"	dagdosis > 85 dB(A) of piekgeluidsdruk > 140 Pa	Technische en/of organisatorische maatregelen nemen op de werkplekken die een wezenlijke bijdrage leveren aan de dagdosis om deze bijdrage aan lawaai te reduceren [Uitwerken van Plan van Aanpak n.a.v. RI&E]
"	"	De werkplekken waar de genoemde waarde wordt overschreden, worden aangegeven via signaleringen en doelmatig afgebakend
"	"	Werknemers in de gelegenheid stellen om een periodiek audiometrisch onderzoek te ondergaan
grenswaarden	dagdosis > 87 dB(A) of piekgeluidsdruk > 200 Pa zie opmerking achter *	Onmiddellijk maatregelen nemen om de blootstelling terug te brengen tot een niveau beneden de grenswaarde. Herhaling voorkomen door het nemen van gepaste maatregelen

2F Eisen ten aanzien gehoorbescherming zijn niet goed geïmplementeerd en waarschijnlijk doordat niet goed nageleefd (tekst cases zegt hier niets over), de zonering is niet goed aangegeven en er zijn geen maatregelen genomen om blootstelling te verminderen/geluid op werkplekken te reduceren. Ten aanzien van de geluidsniveaus kan tegen normpunt 9.1.2 'Evalueren van compliance' een afwijking worden geformuleerd omdat hier niet aan de eisen voor de bescherming van geluid wordt voldaan. De hoogte van de afwijking is afhankelijk van de ernst. Met de beperkte informatie uit de case wordt een afwijking categorie B, minor gegeven. Indien personeelsleden zonder bescherming worden blootgesteld aan bijvoorbeeld 90 dB(A), dan zal een categorie A, major worden gegeven.

- 2G Volgens de MD 22 moet het bevoegd gezag een goedkeuring op het PvA geven voor het oplossen van de non-compliance. Dit zal in de Nederlandse situatie niet mogelijk zijn. Dit wordt zelfs niet gedaan voor afwijkingen die het bevoegd gezag zelf constateert.
- Ook het melden van overtredingen en het verkrijgen van reacties van het bevoegd gezag kan lastig zijn, zeker als het om afwijkingen gaat die niet levensbedreigend zijn.

In het certificatieschema ISO 45001 is bij normpunt 9.1 aangegeven: Bij afwijkingen dient bepaald te worden of communicatie met de belanghebbenden (bijvoorbeeld toezichthouders bij wettelijke eisen) noodzakelijk is (zie 4.2 en 7.4).

Paragraaf 4.3.4 van het certificatieschema beschrijft de handelwijze in het geval van G&VW-overtredingen en gevaarlijke situaties:

Relevant is in Nederland art. 3 van de Arbeidsomstandighedenwet. Hierin ligt de zorgplichtbepaling vast. Het criterium is daarbij dat datgene wordt gedaan wat naar redelijkheid kan worden verwacht.

Van een CI/G&VW-auditor mag worden verwacht dat:

- ernstige overtredingen of gevaarlijke situaties met levensbedreigende gevolgen worden gemeld aan zowel de directie van de te certificeren organisatie als aan de ondernemingsraad (OR) of een ander orgaan waarin het personeel is vertegenwoordigd;*
  - een certificaat wordt geschorst of ingetrokken wanneer het functioneren van het G&VW-managementsysteem er niet toe leidt dat de voor het G&VW-beleid relevante overtredingen en/of gevaarlijke situaties worden opgelost en voorkomen.*
- Verwacht mag worden dat deze handelwijze als redelijk wordt beschouwd.*

De CI dient voor uitvoering van het onderzoek (bijvoorbeeld in de certificatieovereenkomst) de organisatie te informeren dat de CI rechtstreeks de OR informeert over ernstige overtredingen of gevaarlijke situaties.

Wanneer er bijvoorbeeld sprake is van direct gevaar voor personen ten gevolge van de overtreding of gevaarlijke situatie zal niet kunnen worden volstaan met de bovenstaande handelwijze. Een auditor kan worden vervolgd voor een strafbaar feit wanneer door het niet nemen van actie personen in gevaar komen.

In het kader van de aansprakelijkheid van de CI is in de eerste plaats van belang dat aangetoond kan worden dat de CI datgene heeft gedaan dat redelijkerwijs van haar verwacht mag worden om een potentieel gevaar te voorkomen.

Of het bedrijf de overtreding dan wel gevaarlijke situatie moet melden aan de overheid zal van geval tot geval moeten worden bepaald.

In de beschreven situatie van SKOGA zal paragraaf 4.3.4 van het certificatieschema worden gevolgd. Beoordeeld wordt of de overschrijding van geluidseisen gemeld is bij de directie en maatregelen zijn genomen om de situatie te verbeteren. De auditor zal een afwijking formuleren ten aanzien van geluid bij de extruders waarna maatregelen moeten worden genomen. Bij een volgende audit wordt beoordeeld of hier vervolg aan is gegeven. Wanneer hier geen vervolg aan wordt gegeven kan dit tot schorsing en uiteindelijk intrekking van het certificaat leiden.

Case 3 Inkoop

3

TOELICHTING CASE 3

Naar aanleiding van de bevindingen rond het geluid van de extruders besluit het auditteam om ook aandacht te besteden aan de inkoopprocessen van SKOGA. ISO 45001 8.1.4.1 vereist dat SKOGA '(een) proces(sen) vaststelt, implementeert en onderhoudt voor het beheersen van de inkoop van producten en diensten om te bewerkstellingen dat wordt voldaan aan haar G&VW-managementsysteem'.

3

VRAGEN CASE 3

- 3A Voor welke producten en diensten verwacht u dat SKOGA bij de inkoop aandacht besteedt aan G&VW-risico's en/of kansen?
- 3B Wat verwacht u minimaal als gedocumenteerde informatie aan te treffen met betrekking tot de invalshoek G&VW bij de afdeling inkoop?
- 3C Bij de audit op de afdeling inkoop blijkt dat er op de afdeling geen technische documentatie/ geluidmeetrapporten met betrekking tot de bronniveaus van de nieuw aangeschafte extruders aanwezig is. Deze documentatie blijkt ook niet te zijn meegeleverd bij de levering van de machines. De inkoper geeft aan dat hij genoeg heeft genomen met de informatie welke de leverancier met betrekking tot geluid van de aangeschafte extruders op haar site heeft vermeld. Wat vindt u hiervan?
- Had SKOGA bij aankoop van de persen de geluidmeetrapporten bij de leverancier op moeten vragen en deze documenten moeten beheren of
  - had SKOGA zelf ter plaatse van de nieuwe extruders zelf controlemetingen uit moeten voeren of
  - is het voldoende om op de site van de leverancier vermelde info af te gaan?

- 3A Eisen voor inkoop moeten gesteld worden bij aankoop van:
- machines (o.a. extruders) met betrekking tot geluid, DME, machine veiligheid, ...;
  - kantoormeubilair;
  - gevaarlijke stoffen met betrekking tot de gezondheidsrisico's;
  - inkoop van PBM's, passend bij de risico's waarvoor ze bescherming moeten bieden en voldoen aan wettelijke eisen;
  - inhuur van derden en diensten (bijvoorbeeld voor uitvoering onderhoud, metingen, opstellen RI&E, ...).
- 3B Voor de afdeling inkoop moet duidelijk zijn wanneer gekeken moet worden naar G&VW-risico's en kansen en met welke SKOGA-eisen ten aanzien van G&VW rekening moeten worden gehouden. Schriftelijk aantoonbaar: in de gevallen waarvoor dit relevant is verwacht je dat deze beoordeling van G&VW-risico's en kansen is uitgevoerd en dat duidelijk is welke conclusie/beslissing is genomen op basis hiervan.
- 3C De info op de site is onvoldoende. Verwacht wordt dat de leverancier rapportages aanlevert en dat beoordeeld wordt of de omstandigheden waaronder de machines bij SKOGA zijn geplaatst gelijkwaardig zijn aan die waaronder de geluidsmetingen van de leverancier zijn uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, dient een nieuw geluidsonderzoek bij SKOGA te worden uitgevoerd. Op basis van een geluidsmeting (van de leverancier of een eigen geluidsmeting), dienen maatregelen te worden gepland om de geluidsbelasting te reduceren.

Bedrijfsbeschrijving SKOGA B.V.

SKOGA B.V. is een van de grotere spelers op de markt van krimpverpakkingen. Het bedrijf heeft vestigingen in Duitsland, Finland en Frankrijk. In totaal werken hier 400 man waarvan 270 in Uitgeest. Daarnaast zijn er zusterbedrijven in Canada, Brazilië en China.

SKOGA B.V. produceert in Uitgeest een reeks van hoogwaardige barrière krimpverpakkingen (folies en kunstdarmen) op basis van PVDC polyvinylideenchloride, speciaal ontworpen voor vers vlees en vleeswaren, kaas, vis, gevogelte, wild en pizza. De kracht van de krimpverpakkingen is dat het in minimale diktes perforatiebestendig is en over een hoge glans en helderheid beschikt. Met deze verpakkingen voor levensmiddelen wordt de houdbaarheid van het verpakte product verlengd en daarmee bederf opgeschort.

De krimpverpakkingen worden door middel van extrusie geproduceerd. Bij het extrusieproces wordt gebruik gemaakt van thermoplastische kunststof (granulaat/compounds). Door het gebruik van geavanceerde technische polymeren is SKOGA in staat om krimpfolies met een hoge barrière te extruderen voor verschillende toepassingen van eindgebruikers. De extrusiefaciliteiten zijn 24 uur per dag, zeven dagen per week, het hele jaar door actief. Op de conversieafdeling worden de geëxtrudeerde halffabricaten met behulp van snij-, uitvouw- of opstroopapparatuur omgezet in zakken en kunstdarmen.

Bij het opwickelen van de geproduceerde folie op een rol wordt als anti-blokkering bij bepaalde producten een zetmeel toegepast. Dit zetmeelstof wordt ter plaatse bij de machine afgezogen en door een cycloon en een filter geleid. Dit zetmeelstof is zo fijn dat dit problemen oplevert bij de werking en het rendement van de filterinstallatie. Met een zekere regelmaat komt het voor dat de filterinstallatie dichtslaat, het gevolg hiervan is dat het stof niet goed wordt afgezogen en zich in de bedrijfsruimte verspreidt. Het beleid van SKOGA is er dan ook op gericht de toepassing van zetmeel bij het opwickelen zoveel mogelijk uit te bannen.

De krimpverpakkingen kunnen in alle gewenste kleuren worden geleverd en op verzoek van de klant door middel van flexodruk worden bedrukt. Flexodruk maakt gebruik van flexibele drukplaten van rubber of kunststof, deze worden vaak gebruikt voor het bedrukken van verpakkingen.

SKOGA heeft een eigen technische dienst welke beschikt over een werkplaats. Op de werkplaats vinden ten behoeve van onderhoud van de machines en installaties verschillende bewerkingen plaats (zagen, draaien, boren, slijpen, frezen, lassen). Bij verspanende bewerkingen wordt gebruik gemaakt van koel- en snijvloeiëistoffen.

Uit een geluidonderzoek van april 2013 blijkt dat op de extrusieafdeling de dagdosis geluid waaraan medewerkers worden blootgesteld in ieder geval boven de 80 dB(A) ligt. Er zijn echter ook een paar oudere extruders aanwezig waarbij de dagdosis zelfs boven de 85 dB(A) ligt en bij één oud beestje is zelfs 90 dB(A) gemeten. Echter SKOGA is een sterk groeiend bedrijf en sedert 2013 zijn er enkele nieuwe extruders bijgeplaatst en zijn er ook een paar vervangen. Bij de aankoop hiervan is als eis meegenomen dat het geluidbronniveau < 80 dB(A) dient te zijn. Tot slot blijkt uit het akoestisch onderzoek dat destijds is uitgevoerd dat er bij de oudere extruders een relatie tussen het geluidbronniveau en de onderhoudsfrequentie. Bij twee oude extruders welke twee jaar lang geen onderhoud hadden gehad bleek het bronniveau 3 dB(A) hoger te liggen dan drie andere extruders van dezelfde leeftijd, merk en type.

In 2017 is er een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) uitgevoerd.

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen.

Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichthouders, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Mijn.sccm is hét kennisplatform voor ISO 14001 en ISO 45001/OHSAS 18001.

Op mijn.sccm vindt u onder andere samenvattingen van de meest relevante milieu- en arbowet- en -regelgeving en halfjaarlijkse overzichten van gewijzigde wet- en regelgeving. Kijk op mijn.sccm.nl en meld u aan!

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

Postbus 13507
2501 EM Den Haag
T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 4 april 2019